RETTENS DOM (Anden Afdeling)
24. januar 1995 *

I sag T-5/93,

Roger Tremblay, Vernantes (Frankrig),

François Lucazeau, La Rochelle (Frankrig),

Harry Kestenberg, Saint-André-les-Vergers (Frankrig),

ved advokat Jean-Claude Fourgoux, Paris og Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Pierrot Schiltz, 4, rue Béatrix de Bourbon,

sagsøgere,

støttet af

Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (SELL), en sammenslutning undergivet reglerne i den franske code du travail, Paris, ved advokat Jean-Claude Four-

* Processprog: fransk.

goux, Paris og Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Pierrot Schiltz, 4, rue Béatrix de Bourbon,

intervenient,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Julian Currall, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Géraud de Bergues, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 12. november 1992, hvorved der blev givet afslag på begæringer indgivet af sagsøgerne i henhold til artikel 3, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81), vedrørende den praksis, der følges af Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Anden Afdeling)

sammensat af præsidenten, J.L. Cruz Vilaça, og dommerne C.P. Briët, A. Kalogeropoulos, D.P.M. Barrington og A. Saggio,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 18. maj 1994,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder

1 I perioden fra 1979 til 1988 blev der i medfør af artikel 3, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter benævnt »forordning nr. 17«), indgivet flere begæringer til Kommissionen om at få fastslået nogle overtrædelser af EØF-traktatens artikel 85 og 86, begået af Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (herefter benævnt »SACEM«), som er det franske selskab, der administrerer ophavsrettigheder til musikværker. Begæringerne blev indgivet af sammenslutninger af diskoteksindehavere og af individuelle diskoteksindehavere, herunder de tre sagsøgere i nærværende sag.

2 Der er enighed mellem parterne om, at sagsøgernes klager i det væsentlige indeholdt følgende klagepunkter:

— De selskaber, der administrerer ophavsrettigheder i de forskellige medlemsstater, deler markedet mellem sig, idet de indgår gensidige repræsentationskontrakter, hvorefter ophavsretsselskaberne ikke har ret til at kontrahere direkte med brugere, der har hjemsted i en anden medlemsstat.

— Den afgift på 8,25% af omsætningen, som kræves af SACEM, er for høj i forhold til de afgifter, der betales af diskotekerne i de andre medlemsstater. Den

ifølge sagsøgerne urimelige og diskriminerende afgift kommer ikke de repræsenterede ophavsretsselskaber, navnlig de udenlandske selskaber, til gode, idet fortjenesten udelukkende tilfalder SACEM, der kun betaler nogle latterligt små beløb til dem, selskabet repræsenterer.

— SACEM nægter at give tilladelser til udnyttelse af selskabets udenlandske repertoire alene, idet enhver bruger kun kan erhverve ret til hele selskabets repertoire af såvel fransk som udenlandsk musik.

3 På baggrund af de modtagne klager iværksatte Kommissionen nogle undersøgelser, idet den fremsatte begæringer om oplysninger i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17.

4 Behandlingen af klagerne blev stillet i bero, efter at Cour d'appel d'Aix-en-Provence, Cour d'appel de Poitiers og Tribunal de grande instance de Poitiers fra december 1987 til august 1988 havde indgivet anmodninger om præjudicielle afgørelser til Domstolen, hvorved der under henvisning til traktatens artikel 85 og 86 bl.a. blev rejst spørgsmål om størrelsen af de af SACEM opkrævede afgifter, indgåelsen af gensidige repræsentationskontrakter mellem nationale ophavsretsselskaber og det forhold, at fremførelseskontrakterne mellem SACEM og de franske diskoteker skulle omfatte hele repertoiret. I sine domme af 13. juli 1989 (henholdsvis sag 395/87, Tournier, Sml. s. 2521, på s. 2580, og forenede sager 110/88, 241/88 og 242/88, Lucazeau m.fl., Sml. s. 2811, på s. 2834) fastslog Domstolen bl.a., at »EØF-traktatens artikel 85 skal fortolkes således, at den forbyder enhver form for samordnet praksis mellem nationale ophavsretsselskaber i medlemsstaterne, som kan have til formål eller til følge, at det enkelte selskab nægter brugere, der er etableret i en anden medlemsstat, direkte adgang til sit repertoire«, og at »EØF-traktatens artikel 86 skal fortolkes således, at et nationalt ophavsretsselskab, der indtager en dominerende stilling på en væsentlig del af fællesmarkedet, påtvinger urimelige forretningsbetingelser, såfremt de afgifter, det opkræver af diskoteker, er

væsentlig højere end dem, der anvendes i andre medlemsstater, og sammenligningen af afgiftsniveauet er foretaget på et ensartet grundlag. Forholdet ville være et andet, såfremt det pågældende ophavsretsselskab kunne begrunde en sådan højere afgift ud fra objektive og relevante forskelle mellem forvaltningen af ophavsrettigheder i den pågældende medlemsstat og i de øvrige medlemsstater«.

5 Efter afsigelsen af disse domme genoptog Kommissionen sine undersøgelser, særlig for så vidt angår forskellene mellem de afgifter, der anvendes af de forskellige ophavsretsselskaber inden for Fællesskabet. For at skabe et ensartet sammenligningsgrundlag opstillede Kommissionen fem typiske kategorier af fiktive diskoteker. Den fremsatte derefter i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17 begæringer om oplysninger over for ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater, som skulle oplyse, hvilke afgifter disse forskellige former for diskoteker ville skulle betale på grundlag af de enkelte selskabers gældende takster henholdsvis før og efter afsigelsen af Domstolens domme.

6 Resultaterne af Kommissionens undersøgelse blev fremlagt i en rapport af 7. november 1991. I rapporten henvises der først til de resultater, Domstolen nåede frem til i de to domme i Tournier- og Lucazeau-sagerne, jf. ovenfor, og til vanskelighederne ved at foretage en sammenligning af de afgifter, der opkræves i de forskellige medlemsstater, på grundlag af typiske kategorier af diskoteker. Det anføres dernæst i rapporten, at SACEM's takster i perioden forud for den 1. januar 1990 lå klart over de afgifter, der blev opkrævet af de andre ophavsretsselskaber, med undtagelse af det italienske selskab. Kommissionen udtrykker i rapporten skepsis over for de to forklaringer, SACEM havde givet på den pågældende forskel, nemlig at der i Frankrig er tradition for at betale meget høje beløb for ophavsrettigheder, og at der føres en meget streng kontrol med, hvilke værker der spilles, med henblik på at fastlægge, hvem afgifterne skal tilfalde. Det fremgår ligeledes af rapporten, at de i Frankrig og Italien opkrævede afgifter i perioden efter den 1. januar 1990 fortsatte med at ligge langt over dem, der blev anvendt i de andre medlemsstater. Endelig undersøges det i rapporten, om SACEM foretager en forskelsbehandling af de franske diskoteker, som kan være omfattet af traktatens artikel 86.

7 Den 18. december 1991 tilstillede sagsøgerne Kommissionen en skrivelse, hvori de i henhold til EØF-traktatens artikel 175 opfordrede Kommissionen til at tage stilling til klagerne.

8 Den 20. januar 1992 tilstillede Kommissionen Bureau européen des médias de l'industrie musicale (en sammenslutning af diskoteksindehavere, herefter benævnt »BEMIM«) en underretning i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (EFT 1963-1964, s. 42, herefter benævnt »forordning nr. 99/63«). Kommissionen er af den opfattelse, at sagsøgerne i nærværende sag fik kendskab til skrivelsen, enten som medlemmer af BEMIM eller gennem deres advokat, som også var advokat for BEMIM, hvorfor den ikke fandt det nødvendigt at underrette sagsøgerne individuelt.

9 I afsnittet »Retlig bedømmelse« i skrivelsen af 20. januar 1992 anfører Kommissionen bl.a.: »Undersøgelsen giver på nuværende tidspunkt ikke grundlag for at fastslå, at betingelserne for at anvende artikel 86 er opfyldt for så vidt angår størrelsen af de afgifter, der i øjeblikket anvendes af SACEM.« Afsnittet »Konklusion« i skrivelsen af 20. januar 1992 lyder således:

»Jeg skal derfor i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63 ved nærværende skrivelse meddele Dem, at Kommissionen på baggrund af subsidiaritetsprincippet og princippet om decentralisering ikke finder, at de i Deres klage tilvejebragte oplysninger kan give grundlag for at tage klagen til følge, da der ikke er nogen interesse for Fællesskabet, fordi de i klagen kritiserede former for praksis i det væsentlige kun har betydning på nationalt plan, og da der allerede er anlagt sag ved flere franske domstole.

Kommissionen vil tilstille de franske domstole og administrative myndigheder, der har anmodet herom, en kopi af den rapport, Kommissionens tjenestegrene har udarbejdet vedrørende afgiftssatserne inden for Fællesskabet og forskelsbehandling af brugerne på det franske marked.«

10 Den 20. marts 1992 fremsatte sagsøgernes advokat nogle bemærkninger til skrivelsen af 20. januar 1992, idet han anmodede Kommissionen om at fortsætte sin undersøgelse og sende en meddelelse om klagepunkter.

11 Ved skrivelse af 12. november 1992 meddelte konkurrencekommissæren sagsøgerne, at deres klager blev endelig afvist.

12 I punkt 1, 2 og 3 i denne skrivelse henvises der til korrespondancen mellem Kommissionen og klagerne, og i punkt 4 understreges det, at skrivelsen indeholder Kommissionens endelige afgørelse. I punkt 5 hedder det, at Kommissionen ikke agter at foretage videre i anledning af klagerne af de i Kommissionens skrivelse af 20. januar 1992 anførte grunde.

13 I punkt 6-13 i skrivelsen tager Kommissionen stilling til de væsentligste argumenter, som sagsøgerne fremførte i deres bemærkninger til skrivelsen af 20. januar 1992. Efter at have gentaget, at sagen ikke har særlig betydning for fællesmarkedets funktion, og at der derfor ikke er nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i at fortsætte undersøgelsen, anfører Kommissionen under henvisning til bl.a. Rettens dom af 18. september 1992, sag T-24/90, Automec mod Kommissionen (Sml. II, s. 2223, præmis 88, herefter benævnt »Automec II«), at det forhold, at der er anlagt sag ved de nationale domstole, er en omstændighed, der kan tages hensyn til som begrundelse for en beslutning om at henlægge en sag. Over for sagsøgernes argument om, at Kommissionens stillingtagen er udtryk for en forkert anvendelse af subsidiaritetsprincippet, understreger Kommissionen, at der ikke er tale om, at enhver handling fra det offentliges side indstilles, idet der blot er truffet en beslutning om, hvilke af de kompetente myndigheder på området der bedst kan løse de omhandlede problemer. Kun de nationale domstole har kompetence til at tilkende erstatninger, og Kommissionen har i sin rapport af 7. november 1991 givet de nationale domstole de nødvendige oplysninger, for at de kan foretage en sammenligning af de afgifter, der opkræves af de forskellige nationale ophavsretsselskaber. Kommissionen finder herved, at de nationale domstoles adgang til at anvende rapporten som bevismiddel ikke begrænses af Kommissionens tavshedspligt med hensyn til forretningshemmeligheder, eftersom de forespørgsler, Kommissionen rettede

til de forskellige nationale ophavsretsselskaber, ikke drejede sig om størrelsen af de gældende afgifter, som efter deres natur er offentligt tilgængelige, men om en sammenligning af de resultater, anvendelsen af afgifterne i praksis havde for fem former for diskoteker. Over for sagsøgernes kritik af, at Kommissionen ikke havde taget stilling til perioden forud for den 1. januar 1990, anfører Kommissionen dernæst, at den ikke har pligt til at undersøge, om der tidligere måtte være begået overtrædelser af konkurrencereglerne, da hovedformålet med en sådan undersøgelse ville være at gøre det lettere for de nationale domstole at tilkende erstatning. Som svar på argumenterne om en påstået aftale mellem de forskellige nationale ophavsretsselskaber anfører Kommissionen, at det ganske vist ikke kan udelukkes, at der foreligger en sådan aftale, selv om Kommissionen ikke har fundet nogen væsentlige holdepunkter herfor, men at der ikke synes at kunne tillægges en sådan aftale bestemte virkninger med hensyn til afgiftssatserne, da visse af disse er faldet og andre steget i perioden efter Tournier- og Lucazeau-dommene. Hvad endelig angår sagsøgernes bemærkninger om en aftale mellem SACEM og visse sammenslutninger af diskoteksindehavere anfører Kommissionen, at selv om der forelå en sådan aftale, ville den kun kunne have virkninger i Frankrig.

14 I punkt 14 i beslutningen meddeler Kommissionen sagsøgerne, at deres i henhold til artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 17 fremsatte begæring »afvises og henvises til de nationale domstole«.

Retsforhandlinger og parternes påstande

15 Sagsøgerne har på denne baggrund ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 11. januar 1993 anlagt nærværende sag.

16 Ved kendelse af 20. maj 1993 har formanden for Rettens Anden Afdeling tilladt Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (SELL) at intervenere til støtte for sagsøgernes påstande.

17 Den skriftlige forhandling er forløbet forskriftsmæssigt og er afsluttet den 4. august 1993.

18 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Anden Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Sagsøgte har på Rettens begæring fremlagt visse dokumenter og besvaret nogle skriftlige spørgsmål.

19 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål under det offentlige retsmøde den 18. maj 1994.

20 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionens beslutning af 12. november 1992 annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

21 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

22 Intervenienten har nedlagt følgende påstand:

— Kommissionens beslutning annulleres.

Realiteten

23 Sagsøgerne har i det væsentlige påberåbt sig fire anbringender. Det første anbringende går ud på, at der er sket tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 190, idet den omtvistede beslutning ikke er tilstrækkelig begrundet. Som deres andet anbringende har sagsøgerne gjort gældende, at beslutningen hviler på en urigtig retsopfattelse og flere åbenbart urigtige skøn. For det tredje har de gjort gældende, at der er sket en tilsidesættelse af flere almindelige fællesskabsretlige principper, og for det fjerde, at der foreligger magtfordrejning.

24 Intervenienten har i sit skriftlige indlæg anført, at sammenslutningen tilslutter sig alle de argumenter, sagsøgerne har fremført til støtte for deres påstande.

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 190

Sammenfatning af parternes argumentation

25 Sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen ikke har begrundet den omtvistede beslutning, for så vidt angår afvisningen af klagepunktet om en samordning mellem ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater. Hvad angår beslutningens afvisning af de øvrige klagepunkter finder sagsøgerne, at de angivne begrundelser er selvmodsigende. Sagsøgerne har herved anført, at den vurdering, Kommissionen foretog den 20. januar 1992 i sin underretning i henhold til artikel 6 i forordning nr. 99/63 (herefter benævnt »artikel 6-skrivelsen«), hvorefter »undersøgelsen ... på nuværende tidspunkt ikke [giver] grundlag for at fastslå, at betingelserne for at anvende artikel 86 er opfyldt for så vidt angår størrelsen af de afgifter, der i øjeblikket anvendes af SACEM«, dels er i strid med ordlyden af den omtvistede beslutning, hvori det under henvisning til den nævnte skrivelse anføres, at Kommissionen ikke har til hensigt at tage stilling til det retlige spørgsmål, der var blevet rejst, dels strider mod en skrivelse af 17. december 1992 til SACEM, hvori Kommissionen anførte, at den »ønsker at overlade de nationale domstole, hvortil sagen henvises, den størst mulige frihed ved bedømmelsen«. Der foreligger ifølge

sagsøgerne også modstridende udsagn i punkt 9 i den omtvistede beslutning, for så vidt som Kommissionen her på den ene side oplyser, at den havde foretaget en sammenligning af de af de forskellige ophavsretsselskaber inden for Fællesskabet anvendte afgifter, og på den anden side, at de begæringer om oplysninger, der var fremsat over for disse selskaber, ikke vedrørte størrelsen af selve afgifterne, men resultatet af deres anvendelse i praksis på grundlag af en sammenligning mellem fem eksempler på typiske diskoteker.

26 Kommissionen har heroverfor anført, at begrundelsen for beslutningen er tilstrækkelig til, at de berørte virksomheder kan varetage deres interesser, og til, at Retten kan udøve sin kontrol, og at den således opfylder de krav, der i så henseende er opstillet i Domstolens og Rettens praksis (Rettens dom af 24.10.1991, sag T-1/89, Rhône-Poulenc mod Kommissionen, Sml. II, s. 867). Kommissionen har desuden henvist til, at den ifølge Domstolens og Rettens faste praksis ikke er forpligtet til at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte parter har fremført til støtte for deres begæring, men kun behøver at redegøre for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende for beslutningen (Domstolens dom af 17.1.1984, forenede sager 43/82 og 63/82, VBVB og VBBB mod Kommissionen, Sml. s. 19, og Rettens dom af 24.1.1992, sag T-44/90, La Cinq mod Kommissionen, Sml. II, s. 1).

27 Kommissionen ser ingen modstrid mellem indholdet af »artikel 6-skrivelsen« og beslutningen om endeligt at afvise klagerne. Den har herved gjort gældende, at konstateringen i »artikel 6-skrivelsen« ikke kan betragtes som en stillingtagen fra Kommissionens side til den retlige kvalifikation af SACEM's omtvistede adfærd, og at den omtvistede beslutning under alle omstændigheder ikke er baseret på, at der ikke foreligger en overtrædelse, men er truffet af andre grunde.

28 Hvad angår den påståede modstrid mellem beslutningen og andre skrivelser fra Kommissionen, har denne anført, at den omstændighed, at begrundelsen for en beslutning ikke er i overensstemmelse med eventuelle tilkendegivelser i andre dokumenter, ikke kan påvirke beslutningens gyldighed i forhold til traktatens artikel 190, når det er godtgjort, at de forskellige punkter i begrundelsen for beslutningen hverken er indbyrdes modstridende eller strider mod konklusionen.

Rettens bemærkninger

29 Det fremgår af fast retspraksis, at begrundelsen for en bebyrdende beslutning dels skal gøre det muligt for den berørte part at gøre sig bekendt med begrundelsen for den trufne foranstaltning med henblik på at kunne varetage sine interesser og afgøre, om beslutningen er lovlig, dels skal gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres kontrol (Rettens dom i sagen La Cinq mod Kommissionen, jf. ovenfor, præmis 42, og Rettens dom af 29.6.1993, sag T-7/92, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 669, præmis 30). Kommissionen er herved ikke i begrundelsen for sine beslutninger i henhold til konkurrencereglerne forpligtet til at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte parter har fremført til støtte for deres begæring, idet den kun behøver at redegøre for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende for beslutningen (Domstolens domme af 14.7.1972, sag 55/69, Cassella mod Kommissionen, Sml. s. 237, org. ref.: Rec. s. 887, præmis 22, og sag 56/69, Hoechst mod Kommissionen, Sml. s. 241, org. ref.: Rec. s. 927, præmis 22, ovennævnte dom i sagen VBVB og VBBB mod Kommissionen, præmis 22, ovennævnte dom i sagen La Cinq mod Kommissionen, præmis 41, og i sagen Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, præmis 31).

30 Det bemærkes, at de af sagsøgerne indgivne klager i det væsentlige indeholdt tre klagepunkter. Det første gik ud på, at ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater havde delt markedet imellem sig — og således skabt en fuldstændig afskærmning af de nationale markeder — ved at indgå gensidige repræsentationskontrakter. Eftersom de konkurrencebegrænsninger, der sigtes til i dette klagepunkt, skyldes en aftale mellem virksomheder, finder Retten, at klagepunktet i mangel af holdepunkter for det modsatte må forstås som et klagepunkt om en tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1. Det andet klagepunkt gik ud på, at SACEM opkrævede for høje og diskriminerende afgifter, og det tredje klagepunkt var, at SACEM nægtede at lade de franske diskoteker erhverve brugsretten til det udenlandske repertoire alene. Retten finder, at disse to klagepunkter må betragtes som klagepunkter om en tilsidesættelse af traktatens artikel 86, da der ikke er nogen holdepunkter for, at de anfægtede former for adfærd hviler på nogen aftale eller samordnet praksis.

31 Sagsøgerne har som et første led i deres anbringende gjort gældende, at den omtvistede beslutning ikke er tilstrækkelig begrundet for så vidt angår afvisningen af kla-

gepunktet om, at der foreligger en aftale mellem ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater, som er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1.

32 Indledningsvis bemærkes, at sagsøgernes klager blev afvist i deres helhed i skrivelsen af 12. november 1992. I punkt 14 i den omtvistede beslutning hedder det nemlig, uden at der foretages nogen form for sondring mellem klagepunkterne om en tilsidesættelse af artikel 85 og af artikel 86: »Af de ovenfor anførte grunde skal jeg meddele Dem, at den begæring, De har indgivet til Kommissionen i henhold til artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 17/62, afvises og henvises til de nationale domstole.«

33 Afvisningen af klagerne ved beslutningen af 12. november 1992 hviler i det væsentlige på de grunde, der var anført i »artikel 6-skrivelsen«. I punkt 5 i den omtvistede beslutning hedder det således: »Kommissionen finder af de i skrivelsen af 20. januar 1992 anførte grunde, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at imødekomme Deres begæring om konstatering af en overtrædelse. De bemærkninger, De og BEMIM har fremsat i skrivelsen af 20. marts 1992, indeholder nemlig ingen nye faktiske eller retlige momenter, der kan ændre Kommissionens vurdering og konklusion i skrivelsen af 20. januar 1992.«

34 Retten finder derfor, at der med henblik på afgørelsen af, om den omtvistede beslutning er tilstrækkelig begrundet, både skal tages hensyn til de grunde, der er anført i skrivelsen af 12. november 1992, og dem, der er nævnt i »artikel 6-skrivelsen«.

35 Det bemærkes, at der hverken i Kommissionens »artikel 6-skrivelse« eller i rapporten af 7. november 1991, som var vedlagt denne skrivelse, er nogen holdepunkter for at antage, at Kommissionen undersøgte sagsøgernes klagepunkt om en tilsidesættelse af artikel 85, stk. 1, idet begge dokumenter tværtimod viser, at Kommis-

sionen udelukkende undersøgte klagepunkterne om en tilsidesættelse af artikel 86. I »artikel 6-skrivelsen« anfører Kommissionen nemlig, at »dens undersøgelse nærmere har drejet sig om en sammenligning af afgiftsniveauet inden for EØF« (punkt I, E). Kommissionen konstaterer dernæst: »Undersøgelsen giver på nuværende tidspunkt ikke grundlag for at fastslå, at betingelserne for at anvende artikel 86 er opfyldt for så vidt angår størrelsen af de afgifter, der i øjeblikket anvendes af SACEM« (punkt II). I afsnittet »Konklusion« i »artikel 6-skrivelsen« giver Kommissionen udtryk for, at den har besluttet at afvise klagen, »da der ikke er nogen interesse for Fællesskabet, fordi de i klagen omtalte former for adfærd i det væsentlige kun har betydning på nationalt plan, og da der allerede er anlagt sager ved flere franske domstole« (punkt III). De omhandlede forhold har ifølge Kommissionen i det væsentlige kun betydning på nationalt plan, fordi »virkningerne af det påståede misbrug i det væsentlige kun mærkes i en enkelt medlemsstat, ja endog kun i en del heraf« (punkt II). I Kommissionens rapport, som var vedlagt »artikel 6-skrivelsen«, og som har titlen »Spørgsmålet, om EØF-traktatens artikel 86 finder anvendelse på det afgiftssystem, SACEM anvender over for de franske diskoteker«, beskæftiger Kommissionen sig heller ikke på nogen måde med klagepunktet om en tilsidesættelse af artikel 85, stk. 1, fra de forskellige nationale ophavsretsselskabers side.

36 I skrivelsen af 12. november 1992 gentager Kommissionen i punkt 6 det allerede i »artikel 6-skrivelsen« anførte om, at »tyngdepunktet for den påståede overtrædelse ligger i Frankrig, at den kun kan have meget begrænsede virkninger i de andre medlemsstater, at sagen følgelig ikke har særlig betydning for fællesmarkedets funktion, og at Fællesskabets interesser derfor ikke gør det påkrævet, at Kommissionen behandler klagerne, som i stedet bør henvises til de nationale domstole og de administrative myndigheder i Frankrig«. Som begrundelse for at henvise sagerne til de nationale domstole, støtter Kommissionen sig i beslutningens punkt 7 til forslaget til afgørelse fra dommer Edward som udpeget generaladvokat i sagerne Automec II og Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, jf. ovenfor, og til dommen i Automec II-sagen. Kommissionen gennemgår dernæst de bemærkninger, sagsøgerne havde fremsat efter modtagelsen af »artikel 6-skrivelsen«, hvorefter den konkluderer, at disse bemærkninger ikke kan danne grundlag for at ændre det i punkt 6 i den omtvistede beslutning anførte (punkt 8-13).

37 Retten finder, at punkt 6 i skrivelsen af 12. november 1992, som indeholder de væsentligste grunde til den endelige afvisning af klagen, ikke med rimelighed kan siges at vedrøre sagsøgernes klagepunkt om, at der foreligger en aftale mellem

ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater. Det af Kommissionen anførte om, at tyngdepunktet for overtrædelsen ligger i Frankrig, giver nemlig kun fornuftig mening i lyset af de i klagen indeholdte klagepunkter om en tilsidesættelse af traktatens artikel 86 dvs. klagepunkterne om, at de af SACEM opkrævede afgifter var for høje og diskriminerende, og om SACEM's afvisning af at give adgang til dets udenlandske repertoire alene.

38 Det bemærkes endvidere, at de eneste punkter i den omtvistede beslutning, der vedrører klagepunkter om en tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1, er punkt 12 og 13, som lyder således:

»12. Hvad angår den aftale, som [sagsøgernes advokat] kritiserer på s. 12 i skrivelsen af 20. marts 1992, og som hævdes at bestå mellem SACEM og de andre ophavsretsselskaber inden for Fællesskabet, skal Kommissionen bemærke, at det ganske vist ikke kan udelukkes, at der foreligger en sådan aftale — selv om Kommissionen ikke har fundet nogen væsentlige holdepunkter herfor — eller i det mindste en samordnet praksis mellem alle selskaberne, f.eks. inden for rammerne af GESAC, men at en sådan aftale eller samordnet praksis ikke kan tillægges bestemte virkninger med hensyn til afgiftssatserne, da visse af disse er faldet og andre steget i perioden efter Domstolens domme af 13. juli 1989, og da afgifterne navnlig — som det understreges af alle klagerne — fortsat udviser store indbyrdes forskelle. Såfremt Kommissionen måtte modtage klare beviser for, at der foreligger en sådan aftale, og for virkningerne heraf, er den helt indstillet på at tage hensyn hertil.

13. Hvad angår den aftale, som hævdes at bestå mellem SACEM og visse diskoteksforbund, og som der klages over på s. 13 i [sagsøgernes advokats] skrivelse af 20. marts 1992, finder Kommissionen, at en sådan aftale kun kan have haft virkninger i Frankrig til fordel for visse diskoteker og til skade for andre, og at det således på baggrund af principperne om samarbejde og fordeling af opgaverne mellem Kommissionen og medlemsstaterne er de nationale myndigheder, som skal træffe afgørelse i så henseende, for så vidt som det — selv om Kommissionen ganske vist deler kompetencen til at anvende de fællesskabsretlige

konkurrenceregler med de nævnte myndigheder — alene er disse myndigheder, der kan tilkende erstatninger. Desuden finder Kommissionen grund til at understrege, at en eventuel stillingtagen fra dens side til en sådan aftale under ingen omstændigheder kan begrænse de nationale domstoles bedømmelsesfrihed.«

39 Efter Rettens opfattelse indeholder punkt 12 og 13 i den omtvistede beslutning begrundelsen for at afvise to klagepunkter, som sagsøgerne fremførte i deres bemærkninger til »artikel 6-skrivelsen«. Disse klagepunkter vedrørte påståede aftaler dels mellem de nationale ophavsretsselskaber under GESAC med henblik på at harmonisere deres afgifter på det højest mulige niveau, dels mellem SACEM og visse franske sammenslutninger af diskoteksindehavere. Punkt 12 og 13 i beslutningen indeholder imidlertid efter Rettens opfattelse ingen begrundelse for afvisningen af sagsøgernes klager for så vidt angår klagepunktet om en opdeling af markedet.

40 På denne baggrund giver begrundelsen for den omtvistede beslutning ikke sagsøgerne mulighed for at gøre sig bekendt med grundlaget for afvisningen af klagerne, for så vidt som disse vedrørte en påstået opdeling af markedet som følge af de gensidige repræsentationskontrakter mellem ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater. Det følger heraf, at Kommissionen på dette punkt ikke har opfyldt sin forpligtelse til at begrunde beslutningen i henhold til traktatens artikel 190. Det første led i anbringendet må herefter tiltrædes.

41 Som det andet led i deres anbringende har sagsøgerne gjort gældende, at begrundelsen for den omtvistede beslutning er selvmodsigende for så vidt angår afvisningen af de øvrige klagepunkter.

42 Retten finder herved, at en selvmodsigelse i begrundelsen for en beslutning udgør en tilsidesættelse af forpligtelsen i henhold til traktatens artikel 190, som kan

påvirke gyldigheden af den omhandlede retsakt, såfremt det godtgøres, at adressaten for retsakten på grund af selvmodsigelsen helt eller delvis er afskåret fra at gøre sig bekendt med den egentlige begrundelse for beslutningen, og at der derfor ikke er nogen som helst retlig støtte for retsaktens konklusion eller dele heraf (jf. f.eks. Domstolens dom af 7.7.1981, sag 158/80, Rewe, Sml. s. 1805, præmis 26).

43 Det bemærkes endnu engang, at der med henblik på afgørelsen af, om den omtvistede beslutning er tilstrækkelig begrundet, både skal tages hensyn til de grunde, der er anført i skrivelsen af 12. november 1992, og dem, der er nævnt i »artikel 6-skrivelsen«.

44 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt der — som hævdet af sagsøgerne — er modstrid mellem de i »artikel 6-skrivelsen« anførte grunde og begrundelsen for den omtvistede beslutning, bemærkes, at det fremgår af afsnittet »Konklusion« i »artikel 6-skrivelsen« (jf. ovenfor, præmis 9), at Kommissionen havde til hensigt at afvise klagerne alene med den begrundelse, at de ikke havde tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, dels fordi de kritiserede former for praksis i det væsentlige kun havde betydning på nationalt plan, dels fordi de pågældende spørgsmål allerede var blevet indbragt for flere franske domstole. Bemærkningen i »artikel 6-skrivelsen« om, at »undersøgelsen ... på nuværende tidspunkt ikke [giver] grundlag for at fastslå, at betingelserne for at anvende artikel 86 er opfyldt for så vidt angår størrelsen af de afgifter, der i øjeblikket anvendes af SACEM«, er således ikke en begrundelse, der danner grundlag for beslutningen om at afvise klagerne.

45 Det fremgår ligeledes af skrivelsen af 12. november 1992, som er refereret ovenfor i præmis 12, 13 og 14, at den endelige beslutning om at afvise klagerne også udelukkende var begrundet i, at der ikke var en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i at fortsætte behandlingen af sagen, dels fordi de virkninger, de påståede overtrædelser ville kunne have i de øvrige medlemsstater, var meget begrænsede, dels fordi

der allerede verserede sager ved flere nationale domstole og for det franske Konkurrenceråd vedrørende de samme spørgsmål som dem, der var rejst i klagerne.

46 Der er herefter ingen modstrid mellem den begrundelse, der gives i »artikel 6-skrivelsen«, og den, der gives i den omtvistede beslutning for at afvise klagerne.

47 Hvad angår argumentet om, at det i punkt 9 i den omtvistede beslutning anførte, hvorefter Kommissionen ikke sammenlignede størrelsen af afgifterne, strider mod en anden tilkendegivelse fra Kommissionens side under samme punkt, finder Retten på baggrund af det ovenfor anførte, at en eventuel indbyrdes modstrid mellem Kommissionens bemærkninger vedrørende størrelsen af de af SACEM anvendte afgifter under alle omstændigheder ikke kan betyde, at der ikke er nogen retlig støtte for konklusionen i den omtvistede beslutning, som alene er begrundet i, at der ikke er nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet. Selv om det måtte lægges til grund, at der er givet sådanne modstridende oplysninger, vil dette således ikke påvirke beslutningens gyldighed.

48 Anbringendets andet led kan herefter ikke tiltrædes.

49 Den omtvistede beslutning bør herefter annulleres, for så vidt som Kommissionen herved afviser sagsøgernes klagepunkt om en opdeling af markedet som følge af en påstået aftale mellem SACEM og ophavsretsselskaberne i de andre medlemsstater, som forhindrer de franske diskoteker i at få direkte adgang til sidstnævntes selskabers repertoire.

Anbringendet om, at beslutningen hviler på en urigtig retsopfattelse og på åbenbart urigtige skøn

Sammenfatning af parternes argumentation

50 Sagsøgerne finder, at den omtvistede beslutning hviler på en urigtig retsopfattelse og på åbenbart urigtige skøn og derfor er ugyldig.

51 Sagsøgerne finder for det første, at Kommissionens afvisning af klagerne på grund af manglende interesse for Fællesskabet hvilede på en urigtig retsopfattelse. De har herved gjort gældende, at Kommissionen i henhold til Automec II-dommen, jf. ovenfor, kun kan tage hensyn til sagens interesse for Fællesskabet med henblik på at afgøre, hvilken prioritet der skal gives behandlingen af klagen, men ikke som grundlag for at afvise den.

52 Sagsøgerne finder for det andet, at Kommissionen foretog et åbenbart urigtigt skøn ved at påberåbe sig subsidiaritetsprincippet som grundlag for at henvise klagerne til de nationale domstole, da den var i besiddelse af alle nødvendige oplysninger med henblik på at bedømme de i klagerne anfægtede former for adfærd.

53 For det tredje har sagsøgerne — som i relation til klagepunktet om en fuldstændig opdeling af markedet finder, at Kommissionen foretog et åbenbart urigtigt skøn ved i punkt 6 i den omtvistede beslutning at anføre, at de påståede overtrædelser hovedsagelig berører Frankrig og kun har meget begrænsede virkninger i de øvrige medlemsstater — gjort gældende, at Kommissionen under alle omstændigheder har foretaget et åbenbart urigtigt skøn ved bedømmelsen af sagens interesse for Fællesskabet. Efter sagsøgernes opfattelse var det i det foreliggende tilfælde uberettiget, at Kommissionen i forbindelse med denne bedømmelse lagde vægt på, at der var anlagt sager ved flere nationale domstole vedrørende de retlige spørgsmål, der var rejst i klagerne. Sagsøgerne har herved understreget, at der i Automec II-sagen kun verserede én sag på nationalt plan mellem de pågældende parter, og de har

gjort gældende, at da dette ikke er tilfældet i denne sag, kunne Kommissionen ikke med rette sidestille Automec II-sagen og nærværende sag. Desuden er det under alle omstændigheder ikke forsvarligt at henvise denne sag til de nationale domstole, da det fremgår af flere domme, som disse har afsagt, at de ikke kan sikre en korrekt og ensartet anvendelse af traktatens konkurrenceregler. Sagsøgerne har endvidere kritiseret, at Kommissionen i den rapport, den har udarbejdet til brug for de nationale domstole, udelukkende har baseret sammenligningen af de afgifter, der anvendes i de forskellige medlemsstater, på fiktive diskoteker.

54 Kommissionen har anfægtet sagsøgernes fortolkning af Automec II-dommen. Den finder, at det klart fremgår af dommen, at Kommissionen er berettiget til at afvise en klage på grund af manglende interesse for Fællesskabet.

55 Kommissionen har også tilbagevist argumentet om, at den kun kan tage hensyn til den omstændighed, at der er anlagt sag ved de nationale domstole, som et relevant kriterium ved bedømmelsen af Fællesskabets interesse i at fortsætte behandlingen af en sag, såfremt der er tale om en enkelt sag på nationalt plan mellem de omhandlede parter. Hvad angår de franske domstoles påståede manglende kompetence til at behandle tvisten har Kommissionen henvist til, at den ikke er enekompetent til at anvende traktatens artikel 85, stk. 1, og artikel 86, idet disse bestemmelser umiddelbart giver borgerne rettigheder, som de nationale domstole skal beskytte. Ifølge Kommissionen er risikoen for uoverensstemmelser mellem domstolenes praksis med hensyn til anvendelsen af disse traktatbestemmelser en følge af borgernes mulighed for at påberåbe sig bestemmelserne for de nationale domstole. Kommissionen har tilføjet, at det er medlemsstaternes øverste domstoles opgave at sikre en ensartet og sammenhængende retspraksis i relation til de omhandlede bestemmelser, idet de om nødvendigt kan forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål i medfør af EF-traktatens artikel 177.

56 Over for sagsøgernes kritik af den anvendte metode til sammenligningen af afgifterne har Kommissionen anført, at den har givet en udførlig begrundelse for sit valg af metode i sin rapport, at Domstolen stiltiende har accepteret den i Tournier-

og Lucazeau-dommene, og at sagsøgerne selv har anerkendt, at rapporten førte til en kortlægning af de påståede overtrædelser.

Rettens bemærkninger

57 Undersøgelsen af det første anbringende — om en manglende begrundelse — viste, at den omtvistede beslutning skal annulleres, for så vidt som Kommissionen herved afviste sagsøgernes klagepunkt om en opdeling af markedet. Det led i det her omhandlede anbringende, som går ud på, at Kommissionen foretog et åbenbart urigtigt skøn ved vurderingen af virkningerne af den påståede opdeling af markedet, er herefter blevet genstandsløst.

58 Det følger ligeledes af det ovenfor anførte, at det her omhandlede anbringende udelukkende skal undersøges i forhold til de i klagerne indeholdte klagepunkter om en tilsidesættelse af traktatens artikel 86, dvs. klagepunkterne om, at de af SACEM opkrævede afgifter er for høje og diskriminerende, og at SACEM afslår at lade de franske diskoteker erhverve brugsretten til det udenlandske repertoire alene.

59 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af Domstolens og Rettens faste praksis, at traktatens artikel 85, stk. 1, og artikel 86 har umiddelbare virkninger i forholdet mellem private og umiddelbart fremkalder rettigheder for borgerne, som de nationale domstole skal beskytte (Domstolens dom af 30.1.1974, sag 127/73, BRT, Sml. s. 51, præmis 16, af 10.7.1980, sag 37/79, Lauder, Sml. s. 2481, præmis 13, og af 28.2.1991, sag C-234/89, Delimitis„ Sml. I, s. 935, præmis 45; Rettens dom i sagen Tetra Pak mod Kommissionen, jf. ovenfor, præmis 42). På baggrund af denne kompetencefordeling mellem Kommissionen og de nationale domstole og den beskyttelse, den medfører for borgerne for de nationale domstole, er det i Domstolens og Rettens faste praksis blevet fastslået, at artikel 3 i forordning nr. 17 ikke giver den, der har fremsat en begæring i henhold til denne bestemmelse, krav på, at Kommissionen træffer en beslutning efter EF-traktatens artikel 189 om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af traktatens artikel 85 og/eller artikel 86 (Domstolens dom

af 18.10.1979, sag 125/78, GEMA mod Kommissionen, Sml. s. 3173, præmis 17, Rettens dom af 18.11.1992, sag T-16/91, Rendo m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2417, præmis 98, og Automec II-dommen, jf. ovenfor, præmis 75 og 76). Et sådant krav foreligger kun, såfremt genstanden for klagen henhører under Kommissionens enekompetence, såsom en tilbagekaldelse af en fritagelse meddelt i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3 (Automec II-dommen, præmis 75, og dommen i sagen Rendo m.fl. mod Kommissionen, præmis 99).

60 Hvad angår anbringendets første led, som går ud på, at Kommissionens afvisning af klagen på grund af manglende interesse for Fællesskabet hvilede på en urigtig retsopfattelse, bemærkes, at Retten i Automec II-dommen fastslog, at Kommissionen er berettiget til at prioritere de klager, den modtager, forskelligt, og at det er legitimt, at den som kriterium for prioriteringen ser på, hvilken interesse en sag har for Fællesskabet (præmis 83, 84 og 85). Det fremgår ligeledes af den nævnte dom, hvori Retten bl.a. tog stilling til lovligheden af en beslutning om henlæggelse, at Kommissionen kan afvise en klage med den begrundelse, at der ikke er en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat behandling af sagen. Dette led i anbringendet kan herefter ikke tiltrædes.

61 Hvad angår anbringendets andet led, som går ud på, at Kommissionen foretog et åbenbart urigtigt skøn ved at påberåbe sig subsidiaritetsprincippet som begrundelse for at henvise klagen til de nationale domstole, bemærkes, at det fremgår af punkt 6, 7 og 8 i den omtvistede beslutning, at Kommissionen ikke baserede afvisningen af sagsøgernes klager på subsidiaritetsprincippet, idet begrundelsen alene var, at der ikke var en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet. Retten finder på den baggrund, at sagsøgerne med dette led i anbringendet ønsker at påvise, at beslutningen er ulovlig, fordi Kommissionen under de foreliggende omstændigheder i stedet for at henvise sagen til de nationale domstole burde have truffet en beslutning, hvori det fastslås, at SACEM's praksis med hensyn til afgiftsopkrævning udgjorde en tilsidesættelse af traktatens artikel 86. Det fremgår imidlertid af fast retspraksis, jf. ovenfor i præmis 59, at sagsøgerne ikke havde krav på, at Kommissionen traf en sådan beslutning, ej heller selv om Kommissionen måtte have været overbevist om, at den omhandlede praksis udgjorde en overtrædelse af traktatens artikel 86. Dette led i anbringendet kan således heller ikke tiltrædes.

62 Hvad angår anbringendets tredje led om, at Kommissionen bedømte sagens interesse for Fællesskabet forkert, bemærkes, at Retten i Automec II-sagen udtalte, at Kommissionen ved vurderingen af Fællesskabets interesse i at fortsætte behandlingen af en sag skal tage hensyn til sagens konkrete omstændigheder, herunder navnlig de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der er gjort gældende i klagen. Den skal bl.a. foretage en afvejning af den påståede overtrædelses betydning for fællesmarkedets funktion, sandsynligheden for, at det kan godtgøres, at der foreligger en overtrædelse, og omfanget af de undersøgelser, der vil være nødvendige for at give Kommissionen det bedst mulige grundlag for at udføre sin opgave med at sikre overholdelsen af artikel 85 og 86 (præmis 86). Det forhold, at spørgsmålet om, hvorvidt en aftale eller en praksis er i overensstemmelse med traktatens artikel 85 eller 86, allerede bliver behandlet ved en national domstol eller en national konkurrencemyndighed, er et moment, som Kommissionen kan tage hensyn til ved vurderingen af sagens interesse for Fællesskabet. I modsætning til hvad sagsøgerne har anført, kan det forhold, at der verserer sager for de nationale domstole, ikke kun anvendes som et relevant kriterium ved vurderingen af Fællesskabets interesse i at fortsætte behandlingen af en sag, såfremt der er tale om en enkelt sag på nationalt plan mellem klageren og den part, der klages over.

63 Retten bemærker, at Kommissionens vurdering, hvorefter der ikke var nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, i punkt 6, 7 og 8 i beslutningen begrundes med, at de påståede overtrædelser kun vil kunne have begrænsede virkninger i andre medlemsstater end Frankrig, og at der ved flere franske domstole og det franske Konkurrenceråd allerede verserede sager vedrørende de samme spørgsmål som de i klagerne rejste.

64 Da sagsøgerne ikke har bestridt, at den praksis, de har klaget over som værende i strid med traktatens artikel 86, i det væsentlige kun har virkninger på nationalt plan, og da det står fast, at spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende praksis er i overensstemmelse med traktatens konkurrenceregler, er genstand for flere sager ved de franske domstole mellem SACEM og sagsøgerne og også er indbragt for det franske Konkurrenceråd, skal det undersøges, om Kommissionen i det foreliggende

tilfælde på baggrund af disse faktiske oplysninger foretog et åbenbart urigtigt skøn med hensyn til Fællesskabets interesse i en fortsat behandling af sagen.

65 Retten finder, at når virkningerne af de overtrædelser, der er genstand for en klage, i det væsentlige kun er mærkbare i en enkelt medlemsstat, og når der allerede verserer sager ved denne medlemsstats domstole og for de kompetente administrative myndigheder mellem klageren og den virksomhed, der klages over, er Kommissionen berettiget til at afvise klagen med den begrundelse, at sagen ikke har tilstrækkelig interesse for Fællesskabet til, at der er grundlag for en videre behandling af sagen, idet det dog herved forudsættes, at klagerens rettigheder kan beskyttes i tilstrækkelig grad, navnlig af de nationale domstole (Automec II-dommen, præmis 89-96).

66 Sagsøgerne har imidlertid gjort gældende, at det i det foreliggende tilfælde ikke var forsvarligt at henvise sagen til de nationale domstole, da de franske domstole i betragtning af sagens komplicerede karakter ikke kan sikre en korrekt og ensartet anvendelse af traktatens konkurrenceregler.

67 Hertil bemærkes i første række, at den omstændighed, at de nationale domstole måtte kunne støde på vanskeligheder ved fortolkningen af traktatens artikel 85 eller 86, når henses til muligheden for at forelægge præjudicielle spørgsmål i henhold til traktatens artikel 177, ikke er et moment, som Kommissionen har pligt til at tage hensyn til ved vurderingen af Fællesskabets interesse i at fortsætte behandlingen af en sag. I henhold til traktatens artikel 177, som navnlig skal sikre en ensartet anvendelse af traktatens bestemmelser, har de nationale retter, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, pligt til at forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen, såfremt der under en for dem verserende sag rejses spørgsmål om fortolkningen af traktaten.

68 Retten finder modsat, at en klagers rettigheder ikke ville kunne anses for at være tilstrækkelig beskyttet ved en national domstol, såfremt denne i betragtning af sagens komplicerede karakter ikke i rimelig grad var i stand til at indhente de nød-

vendige faktiske oplysninger med henblik på afgørelsen af, om den i klagen anfægtede praksis udgør en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i traktaten.

69 I relation til anbringendet om, at de af SACEM opkrævede afgifter er udtryk for et misbrug, bemærkes, at Kommissionen i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17 sendte begæringer om oplysninger til ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater, og at den på baggrund af de herved tilvejebragte oplysninger udarbejdede en rapport, dateret den 7. november 1991, hvori der på et ensartet grundlag blev foretaget en sammenligning af størrelsen af de af de pågældende ophavsretsselskaber opkrævede afgifter. Det bemærkes, at de eneste individuelle oplysninger vedrørende medlemsstaternes ophavsretsselskaber, som blev medtaget i rapporten, herunder oplysningerne om størrelsen af de af selskaberne opkrævede afgifter, er oplysninger, som er offentligt tilgængelige. På den baggrund finder Retten, at sagens akter ikke giver grundlag for at fastslå, at videresendelsen af rapporten til de nationale domstole og disses brug af rapporten begrænses af reglerne om retten til kontradiktion og om tavshedspligt.

70 Retten finder under henvisning til domskonklusionen i Tournier- og Lucazeau-dommene, at de faktiske oplysninger i rapporten af 7. november 1991, som netop indeholder en sammenligning på et ensartet grundlag af de afgifter, der opkræves af ophavsretsselskaberne i de forskellige medlemsstater, bør gøre det muligt for de franske domstole at afgøre, om de af SACEM opkrævede afgifter er så høje, at det udgør et misbrug af en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand.

71 Efter Rettens opfattelse er der intet i sagsøgernes argumentation, der kan rejse tvivl om rigtigheden af den metode, Kommissionen valgte med henblik på sammenligningen af afgifterne. Endvidere bemærkes, at sagsøgerne på s. 8 i stævningen har gjort gældende, at »rapporten (af 7.11.1991) må tillægges stor betydning, da den

helt klart viser, at SACEM har gjort og fortsat gør sig skyldig i et misbrug af en dominerende stilling«.

72 Hvad angår klagepunktet om den forskelsbehandling, som anvendelsen af de pågældende afgifter hævdes at føre til, bemærkes, at Kommissionen i sin rapport af 7. november 1991 ligeledes undersøgte de faktiske omstændigheder i relation til dette klagepunkt og overlod det til de nationale domstole at foretage den retlige kvalifikation af disse faktiske oplysninger.

73 Hvad endelig angår klagepunktet om SACEM's påståede afvisning af at lade de franske diskoteker erhverve brugsretten til det udenlandske repertoire alene bemærkes, at sagsøgeren ikke har fremført et eneste konkret argument, som kan rejse tvivl om de franske domstoles kompetence til at tilvejebringe de nødvendige faktiske oplysninger med henblik på at afgøre, om denne af SACEM — en fransk virksomhed med hovedsæde i Frankrig — udøvede praksis udgør en overtrædelse af traktatens artikel 86.

74 På baggrund af det således anførte finder Retten, at sagsøgerne ikke er fremkommet med nogen konkrete holdepunkter for, at deres rettigheder ikke kan beskyttes tilfredsstillende af de franske domstole. Det var herefter under de foreliggende omstændigheder berettiget at afvise sagsøgernes klage med den begrundelse, at den ikke havde interesse for Fællesskabet, og herved alene henvise til, at tyngdepunktet for de påståede overtrædelser lå i Frankrig, og at sagen allerede var indbragt for de franske domstole. Det følger heraf, at det tredje led i anbringendet — om en åbenbart urigtig bedømmelse af sagens interesse for Fællesskabet — heller ikke kan tiltrædes, uden at det herved er nødvendigt at undersøge, om den omstændighed, at sagen var indbragt for det franske Konkurrenceråd, i sig selv havde givet tilstrækkeligt grundlag for Kommissionens afvisning af klagen.

75 Det kan således på baggrund af Rettens undersøgelse af den omtvistede beslutning ikke fastslås, at denne hviler på en urigtig retsopfattelse eller på åbenbart urigtige skøn. Det pågældende anbringende kan herefter ikke tiltrædes.

Anbringendet om en tilsidesættelse af forskellige, almindelige fællesskabsretlige principper

76 Sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning ved at have henvist sagen til de nationale domstole efter at have undersøgt sagen i fjorten år, uden at der på noget tidspunkt har været tale om, at sagen ikke skulle have tilstrækkelig interesse for Fællesskabet. Sagsøgerne har herved anført, at Kommissionen ved at handle således gav sagsøgerne en berettiget forventning om, at den selv ville træffe afgørelse vedrørende de i klagerne rejste spørgsmål.

77 Sagsøgerne har endvidere gjort gældende, at den omtvistede beslutning er i strid med retssikkerhedsprincippet, da den medfører, at der fortsat består indbyrdes afvigelser i national retspraksis, og således giver risiko for en usikkerhed, der berører såvel lovgivningen som borgernes interesser. Ved under sådanne omstændigheder at afvise at træffe en beslutning om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse, har Kommissionen ligeledes tilsidesat hensynet til en ensartet anvendelse af fællesskabsretten og ikke opfyldt sin pligt til at samarbejde loyalt med de nationale domstole. Sagsøgerne har tilføjet, at Kommissionen heller ikke har overholdt princippet om god forvaltningsskik, jf. Domstolens dom af 8. november 1983, forenede sager 96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 og 110/82, IAZ mod Kommissionen (Sml. s. 3369), da den ikke har undersøgt flere dokumenter, som parterne har fremlagt i de mange år, hvor sagen er blevet behandlet.

78 Det bemærkes, at forordning nr. 17 og nr. 99/63 uden for de områder, hvor Kommissionen er enekompetent, ifølge fast retspraksis ikke giver klagerne krav på, at der træffes en beslutning i henhold til traktatens artikel 189 om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse af traktatens artikel 85 og/eller artikel 86 (dommen i sagen GEMA mod Kommissionen, jf. ovenfor, præmis 17, dommen i sagen Rendo m.fl. mod Kommissionen, jf. ovenfor, præmis 98, og Automec II-dommen, jf. ovenfor, præmis 75 og 76).

79 Hvad angår den påståede tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning følger det af retspraksis, at sagsøgerne på tidspunktet for indgivelsen af deres klage formodedes at vide, at de ikke havde krav på, at Kommissionen traf en beslutning, hvori det fastslås, at SACEM's anfægtede adfærd udgør en tilsidesættelse af traktatens artikel 85 og/eller 86. Det bemærkes endvidere, at sagsøgerne ikke er fremkommet med nogen konkrete holdepunkter for, at Kommissionen under den administrative procedure har givet dem grund til at tro, at den ville træffe en sådan beslutning. Retten finder navnlig, at varigheden af den foretagne undersøgelse ikke i sig selv kan skabe en sådan forventning.

80 Argumentet om en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning kan herefter ikke tiltrædes.

81 For så vidt angår argumentet om, at Kommissionen på baggrund af de indbyrdes afvigelser i national retspraksis vedrørende spørgsmålet, om artikel 85 og 86 finder anvendelse på SACEM's praksis, har tilsidesat retssikkerhedsprincippet og pligten til at samarbejde loyalt med de nationale domstole ved at nægte at træffe en beslutning, finder Retten, at en sådan opfattelse er ensbetydende med, at Kommissionen — selv uden for de områder, hvor den er enekompetent — pålægges en forpligtelse til at træffe en beslutning om, hvorvidt der foreligger de påståede overtrædelser, for at sikre en ensartet anvendelse af de fællesskabsretlige konkurrenceregler i national retspraksis. Argumentet er imidlertid ikke blot i strid med den i præmis 78 omtalte faste retspraksis, hvorefter Kommissionen ikke har pligt til at træffe en beslutning om, hvorvidt der foreligger overtrædelser som påstået i en klage, men er også baseret på en forkert opfattelse af kompetencefordelingen mellem Kommissionen og de nationale domstole. Det er nemlig i første række de nationale domstole, der skal sikre en ensartet anvendelse af fællesskabsretten, og de kan i dette øjemed forelægge præjudicielle spørgsmål for Domstolen i medfør af traktatens artikel 177.

82 Dette argument kan derfor heller ikke tiltrædes.

83 Hvad angår argumentet om en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik finder Retten, at argumentet, således som det er formuleret af sagsøgerne, ikke gør

det muligt for Retten at afgøre med tilstrækkelig sikkerhed, hvad sagsøgernes kritik af Kommissionen på dette punkt nærmere indebærer. Retten kan navnlig ikke se, hvilke dokumenter Kommissionen skal have undladt at tage hensyn til, eller af hvilke grunde denne undladelse skulle udgøre en tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik. Det pågældende argument kan derfor heller ikke tiltrædes.

84 Argumentet om en tilsidesættelse af forskellige almindelige fællesskabsretlige principper kan herefter i det hele ikke tiltrædes.

Anbringendet om magtfordrejning

Sammenfatning af parternes argumentation

85 Sagsøgerne finder, at Kommissionen med sin måde at behandle klagerne på har gjort sig skyldig i magtfordrejning. De har på det proceduremæssige plan kritiseret sagsbehandlingens lange varighed og den foretagne undersøgelses utilstrækkelige karakter. De finder, at Kommissionen bevidst ventede med at træffe en beslutning for at fastholde usikkerheden om, hvorvidt SACEM's adfærd var konkurrencebegrænsende. Sagsøgerne har ligeledes gjort gældende, at Kommissionen havde et tilstrækkeligt bevismæssigt grundlag for at bedømme SACEM's praksis på grundlag af traktatens artikel 85 og 86, men at den efter at være blevet udsat for politisk pres besluttede at undlade dette. Som bevis for den pågældende pression har sagsøgerne henledt Rettens opmærksomhed på visse udtalelser fra en tjenestemand i generaldirektoratet for det indre marked (GD III) og fra en repræsentant fra SACEM under en konference om ophavsret, som fandt sted i Madrid den 16. og 17. marts 1992.

86 Kommissionen har henvist til, at en påstand om, at der er sket magtfordrejning, i henhold til Domstolens og Rettens praksis kun kan tages i betragtning, såfremt

sagsøgeren fremfører objektive, relevante og samstemmende indicier herfor. I nærværende sag er sagsøgerne efter Kommissionens opfattelse blot fremkommet med nogle vage påstande uden at have henvist til konkrete omstændigheder, der ville kunne danne grundlag for den slutning, at Kommissionens reelle formål med at afvise sagerne var at undgå at anvende konkurrencereglerne over for SACEM. I øvrigt stemmer beskyldningerne mod Kommissionen dårligt overens med Kommissionens adfærd under hele sagens behandling og de synspunkter, den har fremført i forbindelse med de førnævnte præjudicielle sager.

Rettens bemærkninger

87 Det bemærkes, at en beslutning ifølge fast retspraksis kun er behæftet med magtfordrejning, når det på grund af objektive, relevante og samstemmende indicier må antages, at den er truffet for at forfølge andre mål end dem, der er angivet (Domstolens dom af 21.6.1984, sag 69/83, Lux mod Revisionsretten, Sml. s. 2447, præmis 30, og af 13.11.1990, sag C-331/88, Fedesa m.fl., Sml. I, s. 4023, præmis 24, samt Rettens dom af 9.2.1994, sag T-109/92, Lacruz Bassols mod Domstolen, Sml. Pers. I-A, s. 31).

88 Efter Rettens opfattelse kan de forhold, sagsøgerne har henvist til, ikke danne grundlag for den slutning, at Kommissionen har begået magtfordrejning.

89 Hvad særligt angår sagsbehandlingens varighed bemærkes, at det fremgår af punkt 1 i den omtvistede beslutning, at sagsøgernes klager først blev indgivet i 1986. Desuden er det ubestridt, at klagerne rejste nye fællesskabsretlige spørgsmål, og at Kommissionen afbrød sin behandling af sagen for at afvente Tournier- og Lucazeau-dommene, som blev afsagt den 13. juli 1989, efter at der var forelagt præjudicielle spørgsmål for Domstolen i december 1987 og i august 1988. Efter afsi-

gelsen af disse domme forsøgte Kommissionen at skabe et ensartet sammenligningsgrundlag for afgifterne, og den fremsendte i dette øjemed begæringer om oplysninger til de forskellige ophavsretsselskaber. Den udarbejdede derefter sin rapport den 7. november 1991, sendte »artikel 6-skrivelsen« den 20. januar 1992 og vedtog den omtvistede beslutning den 12. november 1992.

90 Når henses til, at klagerne rejste nye retlige spørgsmål, og i betragtning af spørgsmålenes sammenhæng med de præjudicielle spørgsmål i Tournier- og Lucazeausagerne, finder Retten, at Kommissionen ikke kan kritiseres for at have afbrudt sin behandling af klagerne, mens den afventede Domstolens domme i de pågældende sager. Det er endvidere Rettens opfattelse, at den tid, der er forløbet mellem afsigelsen af dommene den 13. juli 1989 på den ene side og udarbejdelsen af rapporten den 7. november 1991 og vedtagelsen af den omtvistede beslutning den 12. november 1992 på den anden side, på ingen måde kan danne grundlag for den slutning, at Kommissionen bevidst forhalede behandlingen af klagerne med det formål at opretholde usikkerheden om, hvorvidt SACEM's adfærd var konkurrencebegrænsende. Det skal herved tilføjes, at Kommissionen netop udarbejdede rapporten af 7. november 1991 for at give de nationale domstole mulighed for at vurdere, om SACEM's praksis med hensyn til opkrævning af afgifter var i overensstemmelse med traktatens artikel 86.

91 Sagsøgerne har desuden til støtte for anbringendet om magtfordrejning gjort gældende, at den foretagne undersøgelse var utilstrækkelig. Dette argument strider imidlertid mod et andet af sagsøgernes argumenter, nemlig argumentet om, at Kommissionen rådede over et tilstrækkeligt bevismæssigt grundlag — hvilket nødvendigvis indebærer, at der ikke var behov for yderligere undersøgelser — til at bedømme SACEM's praksis på grundlag af traktatens artikel 85 og 86, men udelukkende undlod dette på grund af politisk pres. Under alle omstændigheder har Kommissionen, når den modtager en klage i henhold til artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 17, hverken pligt til altid at foretage en fuldstændig undersøgelse eller til at

træffe en beslutning om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse (Automec II-dommen, præmis 75-85).

92 Sagsøgerne har endelig til støtte for deres argument om, at beslutningen var et resultat af politisk pres mod Kommissionen, henledt Rettens opmærksomhed på visse uddrag af protokollen fra en konference om ophavsret, som fandt sted i Madrid den 16.-17. marts 1992 (bilag 21 til stævningen). Uddragene indeholder bl.a. en kommentar fra en tjenestemand ved Kommissionens generaldirektorat for det indre marked til »artikel 6-skrivelsen« og nogle bemærkninger fra en repræsentant for SACEM til den politik, der blev ført af generaldirektoratet for det indre marked med hensyn til ophavsret. Efter Rettens opfattelse giver de pågældende uddrag ikke de nødvendige indicier for, at der er sket magtfordrejning.

93 Anbringendet om magtfordrejning kan herefter ikke tiltrædes.

Sagens omkostninger

94 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, kan Retten fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. Både sagsøgerne og Kommissionen har tabt på et eller flere punkter, og det bør derfor bestemmes, at Kommissionen bærer sine egne omkostninger og halvdelen af sagsøgernes omkostninger. Hvad angår intervenienten bør det bestemmes, at denne bærer sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Anden Afdeling)

1) Kommissionens beslutning af 12. november 1992 annulleres, for så vidt som Kommissionen herved afviste sagsøgernes klagepunkt om en opdeling af markedet som følge af en påstået aftale mellem Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique og ophavsretsselskaberne i de andre medlemsstater.

2) I øvrigt frifindes Kommissionen.

3) Kommissionen bærer sine egne omkostninger og halvdelen af sagsøgernes omkostninger. Sagsøgerne bærer den anden halvdel af deres egne omkostninger. Intervenienten bærer sine egne omkostninger.

Cruz Vilaça Briët Kalogeropoulos

Barrington Saggio

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. januar 1995.

H. Jung J.L. Cruz Vilaça

Justitssekretær Præsident